

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา

เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย

รหัสวิชา ส21101 เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน

มาตรฐานที่ ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.1/2 วิเคราะห์ความ สำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือที่มีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทย รวมทั้งการพัฒนาตนและครอบครัว

สาระสำคัญ

ศาสนาเป็นบ่อเกิดของขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม ตลอดจนการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เพราะศาสนามีหลักคำสอนและข้อปฏิบัติที่ส่งเสริมให้ศาสนิกชนของตนเข้าใจชีวิต ดำเนินชีวิตอย่างสงบสุข สามารถนำพาชีวิตตนไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนาได้ รวมทั้งช่วยทำให้สังคมดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติไทยได้
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์พระพุทธศาสนาว่าเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยได้
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์พระพุทธศาสนาว่าเป็นสภาพแวดล้อมที่กว้างขวาง และครอบคลุมสังคมไทยได้

กิจกรรมการเรียนการสอน	สมรรถนะหลักของผู้เรียน คุณลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
ขั้นที่ 1 เตรียมการ 1. ครูจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ และสถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย 2. ครูอธิบายวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจ และเน้นย้ำให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในศูนย์การเรียนรู้อย่างเคร่งครัด และช่วยเหลือกันตลอดการปฏิบัติกิจกรรม ขั้นที่ 2 เข้าสู่บทเรียน 3. ครูให้นักเรียนดูภาพพุทธศาสนิกชนทำกิจกรรมต่างๆ ทางพระพุทธศาสนาพร้อมกัน แล้วให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ - ภาพดังกล่าว มีความสำคัญอย่างไร - ภาพดังกล่าว เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาอย่างไร 4. ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อสังคมไทย 5. นักเรียนจับกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่มศึกษาความรู้ในศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย โดยหมุนเวียนเข้าศึกษาตามศูนย์การเรียนรู้ 3 ศูนย์ ดังนี้ - ศูนย์ฯ ที่ 1 : พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย - ศูนย์ฯ ที่ 2 : พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักของสังคมไทย - ศูนย์ฯ ที่ 3 : พระพุทธศาสนาเป็นสภาพแวดล้อมที่กว้างขวาง และครอบคลุมสังคมไทย 6. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้เรียบร้อยแล้ว ให้เปลี่ยนกลุ่มไปศึกษาความรู้ในศูนย์การเรียนรู้อื่นๆ ตามลำดับ สำหรับนักเรียนกลุ่มที่ปฏิบัติกิจกรรมภายในศูนย์ฯ ที่ 1-3 เสร็จเรียบร้อยแล้วกำหนดให้ทำกิจกรรม	ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ☒ ความสามารถในการสื่อสาร ☒ ความสามารถในการคิด ☐ ความสามารถในการแก้ปัญหา ☒ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ☐ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ทักษะการเรียนรู้ 9 ในศตวรรษที่ 21 ☒ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ☐ การสื่อสารและความร่วมมือ ☐ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ☐ ทักษะชีวิตและงานอาชีพ ☐ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ☐ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ☐ ซื่อสัตย์สุจริต ☒ มีวินัย ☒ ใฝ่เรียนรู้ ☐ อยู่อย่างพอเพียง ☒ มุ่งมั่นในการทำงาน ☐ รักความเป็นไทย ☐ มีจิตสาธารณะ

เสริมในศูนย์ฯ สำรอง

ขั้นที่ 3 สรุปและประเมินผล

7. สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการ ศึกษาความรู้เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธรูปศาสนาต่อสังคมไทย

8. ครูสุ่มตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอประเด็นสำคัญจากการศึกษาความรู้จากศูนย์การเรียนรู้หน้าชั้นเรียน กลุ่มละ 1 หัวข้อ โดยให้เพื่อนกลุ่มอื่นร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในส่วนที่แตกต่างกันออกไป

9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความสำคัญของพระพุทธรูปศาสนา ที่มีผลต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทย

สื่อการจัดการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

สื่อการสอน

1. เอกสารประกอบการสอน
2. บัตรภาพ
3. วีดิทัศน์

แหล่งเรียนรู้

-

การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ทำแบบทดสอบ	แบบทดสอบ	ร้อยละ 50 ผ่านเกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และ มุ่งมั่นในการทำงาน	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

-

ศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย

บัตรคำสั่ง

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ ดังนี้

1. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มศึกษาความรู้จากศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย 3 ศูนย์ ดังนี้

- ศูนย์ฯ ที่ 1 : พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ
- ศูนย์ฯ ที่ 2 : พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักของสังคมไทย
- ศูนย์ฯ ที่ 3 : พระพุทธศาสนาเป็นสภาพแวดล้อมที่กว้างขวางและครอบคลุมสังคมไทย

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) ศึกษาบัตรเนื้อหา
- 2) ทำบัตรคำถาม
- 3) ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย ถ้าไม่ถูกต้องให้กลับไปศึกษาหาความรู้ในบัตรเนื้อหาใหม่ แล้วแก้ไขให้ถูกต้อง
- 4) ประชุมสรุปความรู้

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 1

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย

บัตรเนื้อหา

พระพุทธศาสนาอยู่เคียงคู่กับสังคมไทยมาหลายศตวรรษ ประวัติศาสตร์ไทยจึงมีเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอยู่เสมอ นับตั้งแต่คนไทยสามารถรวมตัวกันก่อตั้งอาณาจักรของตนเองขึ้นมา พระพุทธศาสนาได้เข้ามามีบทบาทตั้งแต่นั้นจนถึงปัจจุบัน คนไทยส่วนใหญ่ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติโดยไม่เปลี่ยนแปลงไปยึดถือศาสนาอื่นใดเป็นศาสนาประจำชาติ ทั้งนี้เหตุผลของการนับถือยอมรับพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย มีดังนี้

1. คนไทยส่วนใหญ่ยอมรับนับถือ

การยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาของคนไทยมีมาแต่อดีต สืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาอันดับแรกๆ ที่สังคมรู้จักและคุ้นเคย แม้ภายหลังจะมีศาสนาอื่นเผยแผ่เข้ามาบ้าง หรือแม้สังคมไทยจะเปิดกว้างให้มีการเผยแผ่ศาสนาต่างๆ ได้ตามใจชอบ แต่ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยประมาณร้อยละ 95 ก็เลือกนับถือพระพุทธศาสนา

2. มีสัญลักษณ์แทนพระพุทธศาสนาในสถานที่ราชการ

นอกเหนือจากพระบรมฉายาลักษณ์ และธงชาติไทยแล้ว สถานที่ราชการซึ่งเป็นของรัฐ ส่วนใหญ่ มักจะมีพระพุทธรูปอันเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของพระพุทธศาสนาประดิษฐานไว้

3. พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและอัครศาสนูปถัมภก

พระมหากษัตริย์ไทยในอดีตจนถึงปัจจุบันทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะตามขัตติยราชประเพณี แม้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันพุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติไว้ในหมวด 2 มาตรา 9 ว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็น อัครศาสนูปถัมภก เท่ากับเป็นการกำหนดให้สถาบันพระมหากษัตริย์มีพระพุทธศาสนาอยู่เคียงคู่รวมทั้งเป็นหลักประกันว่า พระประมุขของชาติเป็นชาวพุทธ นับถือศาสนาร่วมกับประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ

4. กำหนดให้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นวันหยุดราชการ

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่างๆ นั้น ทางราชการได้กำหนดให้เป็นวันหยุดทั่วประเทศ เพื่อเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนได้มีเวลาไปปฏิบัติศาสนกิจ อันยังให้เห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย แม้นานาชาติทั่วโลกก็รับทราบว่าวันดังกล่าวนี้ ทางราชการและรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนบริษัทเอกชนส่วนใหญ่จะหยุดทำการ ทั้งนี้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่ราชการกำหนดให้เป็นวันหยุด ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา โดยในวันดังกล่าว นอกจากทางราชการจะเป็นแกนนำในการจัดศาสนพิธีในสถานที่บางแห่งแล้ว ยังรณรงค์ให้พุทธศาสนิกชนไปปฏิบัติศาสนกิจที่วัด และลด ละ เลิก ความประพฤติดีเสียหยาทั้งหลายทั้งปวง

ที่มา : วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

พระพุทธศาสนา ม.1. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 1

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย

บัตรคำถาม

1. บอกเหตุผลที่คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยนับถือพระพุทธศาสนาประมาณร้อยละ 95 มาอย่างน้อย 2 ข้อ

2. ระบุรายละเอียดในธงพระพุทธศาสนาที่ประดับคูธงชาติไทยในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

3. สถาบันพระมหากษัตริย์มีส่วนช่วยดำรงให้พระพุทธศาสนาอยู่คู่ชาติไทยได้อย่างไร

4. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552
ประกาศ ณ วันที่ 30

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 1

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย

บัตรเฉลย

1. บอกเหตุผลที่คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยนับถือพระพุทธศาสนาประมาณร้อยละ 95 อย่างน้อย 2 ข้อ

- 1) พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย และอยู่เคียงคู่กับสังคมไทยมาหลายศตวรรษ
- 2) พระมหากษัตริย์ไทยในประวัติศาสตร์หลายศตวรรษทรงมีพระราชกรณียกิจในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ทำให้ประชาชนเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาด้วย

2. ระบุรายละเอียดในธงพระพุทธศาสนาที่ประดับคู่ธงชาติไทยในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

- ธงพระพุทธศาสนา เป็น ธงสีเหลือง อันหมายถึง พระพุทธศาสนา และมีรูปธรรมจักรเป็นกงล้ออยู่กลางผืนธง

3. สถาบันพระมหากษัตริย์มีส่วนช่วยธำรงให้พระพุทธศาสนาอยู่คู่ชาติไทยได้อย่างไร

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับได้บัญญัติว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็น
- อัครศาสนูปถัมภก จึงเป็นการกำหนดให้สถาบันกษัตริย์ดำรงอยู่คู่กับสถาบันศาสนา ซึ่งร้อยละ 95 ของคนไทยนับถือพระพุทธศาสนา

4. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552
ประกาศ ณ วันที่ 30

- 1) วันมาฆบูชา
- 2) วันวิสาขบูชา
- 3) วันอาสาฬหบูชา
- 4) วันเข้าพรรษา

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 2

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักของสังคมไทย

บัตรเนื้อหา

สถาบันหลักของไทยมี 3 สถาบัน ได้แก่ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ ทั้ง 3 สถาบันนี้ต่างเกื้อหนุนค้ำจุนกันเสมือนหนึ่งเป็นโครงสร้างอันแข็งแกร่งให้สังคมไทยและชาติไทยดำรงอยู่ได้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่มีบทบาทอย่างสูงในการควบคุมพฤติกรรมของผู้คนในสังคมไทย ทั้งนี้เหตุผล ที่ทำให้สถาบันพระพุทธศาสนาเป็นหนึ่งในสถาบันหลักของสังคมไทย เนื่องมาจาก

1. พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันคู่ชาติไทย

พระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้ามาในดินแดนสุวรรณภูมิอันเป็นที่ตั้งของประเทศไทยในปัจจุบัน นับตั้งแต่ พุทธศตวรรษที่ 3 อาณาจักรชาติไทยต่างๆ ล้วนสืบทอดพระพุทธศาสนาไว้ตั้งแต่สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี จนมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ไว้อย่างมั่นคง จึงกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันคู่ชาติไทย

2. พระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นพุทธมามกะ

ในประวัติศาสตร์ของชาติอื่น กษัตริย์ที่ปกครองประเทศในแต่ละสมัยมักจะนับถือศาสนาต่างกัน แต่พระมหากษัตริย์ไทยทุกสมัยล้วนเป็นพุทธมามกะ โดยราชประเพณี ก่อนที่พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์จะขึ้นครองราชย์ จะมีพระราชประเพณีให้ออกผนวชชั่วคราวเพื่อศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปกครองประเทศ แม้ในกรณีที่ไม่สามารถออกผนวชก่อนขึ้นเสวยราชสมบัติก็ต้องออกผนวชหลังจากขึ้นครองราชย์แล้ว ดังกรณีพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นต้น

3. พระมหากษัตริย์ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก

พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงให้ความสำคัญในการอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา โดยทรงถือเป็นพระราช-ภารกิจสำคัญ พระราชภารกิจที่พระมหากษัตริย์ไทยทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา อาทิ ทรงสร้างวัด ปฏิสังขรณ์วัด และปูชนียสถานต่างๆ ทรงอุปถัมภ์การศึกษาพระพุทธศาสนา ทรงส่งเสริมการปฏิบัติธรรมทรงยกย่องพระสงฆ์ผู้เชี่ยวชาญ ในพระปริยัติและเชี่ยวชาญในการปฏิบัติให้ดำรงสมณศักดิ์ตามความสามารถและความเหมาะสม ทรงสนับสนุน การสังคายนา ดังที่พระมหากษัตริย์บางพระองค์ได้ทรงสนับสนุนอุปถัมภ์การสังคายนา (ดังในสมัยรัชกาลที่ 1 และรัชกาลที่ 9 เป็นต้น) และทรงวางพระองค์เป็นแบบอย่างของชาวพุทธที่ดี

4. รัฐบาลไทยส่งเสริมสนับสนุนพระพุทธศาสนา

เมื่อประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย พระราชอำนาจ และพระราช-ภารกิจ ในการอุปถัมภ์บำรุงพระศาสนาของพระมหากษัตริย์แต่เดิมาก็ถูกมอบหมายให้รัฐบาลทำหน้าที่สืบแทนต่อไป เพราะฉะนั้นรัฐบาลจึงมีหน้าที่โดยตรงที่จะอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา ทั้งด้านการศึกษาและด้านการปฏิบัติพระศาสนา โดยกำหนดเป็นนโยบายที่แน่นอนและปฏิบัติให้บรรลุผลตามนโยบายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้โดยการดำเนินงานผ่านทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงมหาดไทยและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นต้น

ที่มา : วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ม.

1. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 2

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักของสังคมไทย

บัตรคำถาม

1. สถาบันหลักตามโครงสร้างของสังคมไทยที่มีส่วนช่วยค้ำจุนให้สังคมไทยและชาติไทยดำรงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน

2. เหตุผลสำคัญที่ทำให้สถาบันพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมไทยคืออะไร

3. “พระมหากษัตริย์ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก” หมายความว่าอย่างไร

4. หน่วยงานของรัฐบาลไทยที่มีแนวนโยบายและการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการสนับสนุนส่งเสริมพระพุทธศาสนา

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 2

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักของสังคมไทย

บัตรเฉลย

1. สถาบันหลักตามโครงสร้างของสังคมไทยที่มีส่วนช่วยค้ำจุนให้สังคมไทยและชาติไทยดำรงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน

1) สถาบันชาติ

2) สถาบันศาสนา

3) สถาบันพระมหากษัตริย์

2. เหตุผลสำคัญที่ทำให้สถาบันพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมไทยคืออะไร

เพราะสถาบันพระพุทธศาสนามีบทบาทในการควบคุมพฤติกรรม และกำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของคนในสังคมไทย

3. “พระมหากษัตริย์ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก” หมายความว่าอย่างไร

หมายถึง พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ที่ทรงให้ความสำคัญในการอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาเพื่อให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่คู่สังคมไทย เช่น ทางสร้างวัด ปฏิสังขรณ์วัด และปูชนียสถานต่างๆ ทรงอุปถัมภ์การศึกษาพระพุทธศาสนา ทรงสนับสนุนการสังคายนาพระพุทธศาสนา เป็นต้น

4. หน่วยงานของรัฐบาลไทยที่มีแนวนโยบายและการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการสนับสนุนส่งเสริมพระพุทธศาสนา

1) กระทรวงศึกษาธิการ

2) กระทรวงวัฒนธรรม

3) กระทรวงมหาดไทย

4) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

5) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 3

พระพุทธศาสนาเป็นสภาพแวดล้อมที่กว้างขวาง และครอบคลุมสังคมไทย

บัตรเนื้อหา

คนไทยส่วนใหญ่ภายในสังคมไทยเป็นชาวพุทธโดยกำเนิด ไม่ต้องมีการประกาศเพราะวิถีชีวิตของคนไทยได้รับการผสมผสานกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระพุทธศาสนามาทุกยุคทุกสมัย สภาพแวดล้อมรอบตัวทั้งทางกายภาพและสภาพแวดล้อมทางสังคม ส่วนใหญ่มักได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ตั้งแต่เกิดจนตายคนไทยส่วนใหญ่มักต้องสัมผัสกับพระพุทธศาสนา มากหรือน้อยบ้างตามโอกาส ดังนั้นพระพุทธศาสนาจึงเป็นสภาพแวดล้อมที่กว้างขวางและครอบคลุมสังคมไทยอย่างแท้จริง ด้วยเหตุผลดังนี้

1. มีวัดและสำนักสงฆ์มากมายทั่วประเทศ

จากสถิติ พ.ศ. 2552 ในประเทศไทยมีวัดประมาณ 35,271 วัด และสำนักสงฆ์อีกจำนวนมาก มีพระภิกษุและสามเณร ประมาณ 322,000 รูป ไม่นับพระภิกษุสามเณรผู้บวชชั่วคราว ทุกหมู่บ้านมีวัดประจำหมู่บ้าน แม้เมื่อจะก่อตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่ก็นิยมสร้างวัดไว้เป็นสถานที่บำเพ็ญบุญทางพระศาสนาด้วย วัดจึงนับเป็น “ศูนย์กลาง” ของสังคมไทยส่วนใหญ่มาแต่อดีตถึงปัจจุบัน

2. มีปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุมากมาย

เหตุที่วัดเป็นสภาพแวดล้อมที่ครอบคลุมสังคมไทยทั่วไป จึงมีปูชนียสถานและปูชนียวัตถุสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาประดิษฐานเก็บรักษาอยู่มากมาย เช่น พระบรมธาตุไชยา พระปฐมเจดีย์ พระธาตุดอยสุเทพ พระพุทธรูป ตู้อะโศก วิหาร เป็นต้น

3. ประเพณีพิธีกรรมต่างๆ ของคนไทย

มาจากพระพุทธศาสนาโดยตรง เช่น ประเพณีการอุปสมบท ประเพณีวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประเพณีทอดผ้าป่า ประเพณีทอดกฐิน และคติบางอย่างก็นำเอาแนวคิดทางพระพุทธศาสนาไปปรับใช้ให้ผสมผสานกลมกลืน เช่น การตั้งชื่อ โขนผมไฟ ขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญอายุ งานศพ ถ้าไม่มีพระพุทธศาสนา ประเพณีพิธีกรรมเหล่านี้อาจเป็นไปในรูปแบบอื่น นอกจากนี้จิตใจของคนไทยส่วนใหญ่ก็อาจขาดการขัดเกลาหรือมิได้ถูกหล่อหลอมให้มีลักษณะเป็นคนไทยอย่างที่เห็นเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ก็ได้

4. ลักษณะนิสัยและมารยาทของคนไทยส่วนใหญ่มีรากฐานจากพระพุทธศาสนา

คนไทยได้รับการยกย่องจากชาวต่างชาติว่าเป็นคนที่มีลักษณะนิสัยดีงาม เช่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ เมตตา กรุณา เกรงใจ พร้อมให้อภัยคนอื่นเสมอ ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นต้น คนไทยมีคำพูดติดปาก คือ “ไม่เป็นไร” อันหมายถึง ไม่ถือโทษ ไม่อาฆาตมาดร้าย ให้อภัยอยู่เสมอ ลักษณะนิสัยเหล่านี้ล้วนหล่อหลอมมาจากพระพุทธศาสนา อันเป็นสภาพแวดล้อมที่ครอบคลุมสังคมไทยอย่างกว้างขวาง ด้วยกิจกรรมารยาค้น คนไทยมีกิจกรรมารยาทเรียบร้อย นุ่มนวล การไหว้ การกราบ มารยาทในการต้อนรับ การแต่งกาย ตลอดจนจริยวัตรของคนไทย ล้วนได้รับการชื่นชม จากทั่วโลก ทั้งนี้ มารยาทเหล่านี้ล้วนมีพื้นฐานมาจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เช่น หลักการวชิรธรรม หลักการปฏิสันถาร เป็นต้น

5. ภาษาและวรรณคดีไทยมีอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา

ภาษาไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบันส่วนมากมีพื้นฐานมาจากภาษาบาลีสันสกฤต ซึ่งเป็นภาษาในทางพระพุทธศาสนาสังเกตได้จากชื่อ นามสกุล ชื่อบริษัท ห้างร้าน สถานที่ แม้กระทั่งชื่อหน่วยงานราชการต่างๆ ตลอดจนวรรณคดีไทยต่างๆ มักมีแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวคิดหลัก โดยสะท้อนความเชื่อเรื่อง นรก สวรรค์ บุญ บาป กรรม สังสารวัฏ เป็นต้น

6. การนับศักราช

การนับศักราชอย่างเป็นทางการของประเทศไทยจะนับเป็น “พุทธศักราช” โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริให้เปลี่ยนแปลงจากการนับศักราชแบบรัตนโกสินทรศก มาเป็น พุทธศักราช อันแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดแก่พระพุทธศาสนา และประเทศไทยเป็นประเทศเดียวในโลกที่ใช้วิธีการนับศักราชเช่นนี้

ที่มา : วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน
พระพุทธศาสนา ม.1. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 3

พระพุทธศาสนาเป็นสภาพแวดล้อมที่กว้างขวาง และครอบคลุมสังคมไทย

บัตรคำถาม

1. ปุชนิยสถาน ปุชนิยวัตถุสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาได้แก่อะไรบ้าง ยกตัวอย่างอย่างน้อย 4 ตัวอย่าง

2. ประเพณีพิธีกรรมของคนไทยที่มาจากพระพุทธศาสนาโดยตรง ได้แก่อะไรบ้าง

3. ลักษณะนิสัยและมารยาทของคนไทยที่มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนา ได้แก่อะไรบ้าง

4. วรรณคดีของไทยได้รับแนวคิดทางพระพุทธศาสนาอย่างไร

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 3

พระพุทธศาสนาเป็นสภาพแวดล้อมที่กว้างขวาง และครอบคลุมสังคมไทย

บัตรเฉลย

1. ปุชนียสถาน ปุชนียวัตถุสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาได้แก่อะไรบ้าง ยกตัวอย่างอย่างน้อย 4 ตัวอย่าง

- พระปฐมเจดีย์

- วิหาร

- พระธาตุดอยสุเทพ

- ตู้พระไตรปิฎก

- พระพุทธรูป

2. ประเพณีพิธีกรรมของคนไทยที่มาจากพระพุทธศาสนาโดยตรง ได้แก่อะไรบ้าง

- ประเพณีการบวช

- ประเพณีวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

- ประเพณีทอดผ้าป่า

- ประเพณีทอดกฐิน

- ประเพณีขึ้นบ้านใหม่

3. ลักษณะนิสัยและมารยาทของคนไทยที่มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนา ได้แก่อะไรบ้าง

- ลักษณะนิสัย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ เมตตา กรุณา เกรงใจ พร้อมให้อภัยคนอื่นเสมอ ยิ้มแย้มแจ่มใส

- มารยาท เรียบร้อย นุ่มนวล การไหว้ การกราบ การต้อนรับ

4. วรรณคดีของไทยได้รับแนวคิดทางพระพุทธศาสนาอย่างไร

มีแนวคิดทางพระพุทธศาสนา โดยสะท้อนความเชื่อเรื่อง นรก สวรรค์ บุญ บาป กรรม ลัทธิสสารวิภู เป็นต้น

ศูนย์การเรียนรู้สำรอง ช่วยกันทายภาพ

บัตรคำถาม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนบรรยายได้ภาพที่กำหนดให้ถูกต้อง

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

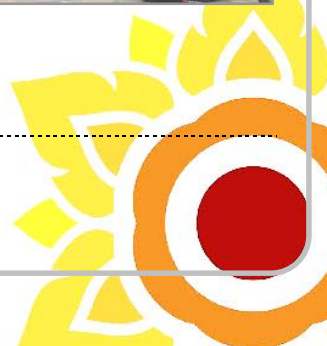
10.

11.

12.

ศูนย์การเรียนรู้สำรอง ช่วยกันทายภาพ

บัตรคำถาม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนบรรยายได้ภาพที่กำหนดให้ถูกต้อง

1.

พระบรมธาตุไชยา

2.

วัดพระศรีสรรเพชญ์

3.

วัดเบญจมบพิตร

4.

วัดราชบูรณะ

5.

พระธาตุคอกยสุเทพ

6.

พระปฐมเจดีย์

7.

พิธีอุปสมบท

8.

พิธีทอดผ้าป่า

9.

การทำบุญตักบาตร

10.

การเทศน์มหาชาติ

11.

การอวสานพระสงฆ์

12.

ประเพณีแห่เทียนพรรษา

บัตรภาพ

ภาพการทำบุญใส่บาตรในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ภาพการถวายสังฆทานในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ที่มา : วิทย์ วิศเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ม.1.
พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน ประเมินการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามรายการที่กำหนด แล้วขีด ✓
ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	พฤติกรรมการเรียนรู้ที่ปรากฏ	
		มี	ไม่มี
1	ความถูกต้องของเนื้อหา		
2	ความคิดสร้างสรรค์		
3	วิธีการนำเสนอผลงาน		
4	การนำไปใช้ประโยชน์		
5	การตรงต่อเวลา		
6	มารยาทไทย และการใช้ภาษาไทย		
รวม			

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
..... / /

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ	
ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
ร้อยละ 100-80	ดีมาก
ร้อยละ 79-70	ดี
ร้อยละ 69-60	พอใช้
ร้อยละ 59-50	ปรับปรุง

แบบประเมินพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม ชั้น

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	พฤติกรรมที่ปรากฏ	
		มี	ไม่มี
1	การแสดงความคิดเห็น		
2	การยอมรับ ฟังคนอื่น		
3	การทำงาน ตามที่ได้รับ มอบหมาย		
4	ความมีน้ำใจ		
5	การมีส่วนร่วมในการปรับปรุง ผลงานกลุ่ม		
6	ใฝ่เรียนรู้มีการสืบค้นเทคโนโลยี		
รวม			

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ	
ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
ร้อยละ 100-80	ดีมาก
ร้อยละ 79-70	ดี
ร้อยละ 69-60	พอใช้
ร้อยละ 59-50	ปรับปรุง

แบบการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน(กลุ่มหรือเดี่ยวก็ได้)

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับคะแนน

สมรรถนะด้าน	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ	
		มี	ไม่มี
1. ความสามารถในการสื่อสาร	1.1 มีความสามารถในการรับ-ส่งสาร		
	1.2 มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเอง โดยใช้ภาษาอย่างเหมาะสม		
	1.3 ใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ		
	1.4 เจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ได้		
	1.5 เลือกรับและไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยเหตุผล และถูกต้อง		
	สรุปผลการประเมิน		
2. ความสามารถในการคิด	2.1 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์		
	2.2 มีทักษะในการคิดนอกกรอบอย่างสร้างสรรค์		
	2.3 สามารถคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ		
	2.4 มีความสามารถในการสร้างองค์ความรู้		
	2.5 ตัดสินใจแก้ปัญหาเกี่ยวกับตนเองได้อย่างเหมาะสม		
	สรุปผลการประเมิน		
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา	3.1 สามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้		
	3.2 ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา		
	3.3 เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงในสังคม		
	3.4 แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา		
	3.5 สามารถตัดสินใจได้เหมาะสมตามวัย		
	สรุปผลการประเมิน		

สมรรถนะด้าน	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ	
		มี	ไม่มี
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	4.1 เรียนรู้ด้วยตนเองได้เหมาะสมตามวัย		
	4.2 สามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้		
	4.3 นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน		
	4.4 จัดการปัญหาและความขัดแย้งได้เหมาะสม		
	4.5 หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง		
	สรุปผลการประเมิน		
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	5.1 เลือกและใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามวัย		
	5.2 มีทักษะกระบวนการสืบค้นทางเทคโนโลยี		
	5.3 สามารถนำเทคโนโลยีไปใช้พัฒนาตนเอง		
	5.4 ใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์		
	5.5 มีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี		
	สรุปผลการประเมิน		

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ	
ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
ร้อยละ 100-80	ดีมาก
ร้อยละ 79-70	ดี
ร้อยละ 69-60	พอใช้
ร้อยละ 59-50	ปรับปรุง

แบบบันทึกหลังแผนการสอน

- ด้านความรู้

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

- ปัญหา/อุปสรรค

- แนวทางการแก้ไข

ผู้บริหารลงนาม

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

